

Düğlerimize Yakıştıran Köprüler Kuruyoruz
KÖPRÜ Projesi
Kurslarda Öğretimin Planlanması ve Rehberlikte Üstünleşme

TÜRKÇE

FASİKÜL-8

YAZI TÜRLERİ

Köprü Projesi Youtube Kanalı

SİVAS
MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

KÖPRÜ PROJESİ

Türkçe
8.Sınıf

Ünite 6:
Yazı Türleri

Sahibi
Sivas Millî Eğitim Müdürü
Ebubekir Siddık SAVAŞÇI

Genel Yayın Yönetmeni
Köprü Projesi Birimi

Yayın Kurulu
Murat GÜÇCÜK
Kadir DURNA
Şükrü AYTAN
Alper AKTEPE

Tasarım - Dizgi
Muhammed KUMAŞ

İçindekiler

1. BÖLÜM: OLAY YAZILARI	
Hikâye (Öykü)	4
Roman	5
Masal	5
Fabl	5
Anı	6
Günlük (Günce)	7
Efsane	7
Destan	7
Tiyatro	8
Şiir	8
2. BÖLÜM: DÜŞÜNCE YAZILARI	
Deneme	9
Makale	11
Sohbet (Söyleşi)	11
Eleştiri	12
Fıkra	12
Nutuk (Söylev)	12
3.BÖLÜM: BİLGİLENDİRME YAZILARI	
Biyografi (Yaşam Öyküsü)	13
Otobiyografi (Yaşam Öyküsü)	13
Gezi Yazısı (Seyahatname)	13
Röportaj	14
Dilekçe	14
Mektup	15
Haber Yazıları	16
Tutanak	16
Konu Kavrama Testi 1	17
Konu Kavrama Testi 2	19
Konu Kavrama Testi 3	22
Konu Kavrama Testi 4	24

Kurslarda Öğretimin Planlanması ve Rehberlikte Üstünleşme

YAZI TÜRLERİ

A OLAY METİNLERİ

1 Hikâye (Öykü) : Yaşanmış ya da yaşanılması mümkün olayların anlatıldığı yer, zaman ve kahraman unsurlarının bulunduğu yazı türüne hikâye denir.

Hikâyenin Özellikleri:

- 1- Akla mantığa yatkın, günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz bir olay vardır.
- 2- Günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz türden kahramanlar bulunur.
- 3- Olayın geçtiği yer bulunur.
- 4- Olayın yaşandığı zaman unsuru bulunur.
- 5- Romana göre daha kısadır.
- 6- Hikâyenin olay, yer, zaman, kahramanlar olmak üzere dört unsuru bulunur.
- 7- Giriş, gelime, sonuç bölümlerinden oluşan plana göre yazılır.

ÖRNEK

Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hüzünlü şırlıtısını işitirdik. Annem İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, yaşlı bir adamdı. Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyumaz bir zevkti. Hasan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı ve saatler süren gezintilere çıkardık...

ÇIKMIŞ SORU 2016 TEOG 1 ARALIK MAZERET

Aşağıdakilerden hangisi farklı türdeki bir metinden alınmıştır?

- A) İnsanın en gerçek dili aslında şiidir ve insanın ruhu aslında şiiirde gizlidir. İnsanlar arasında, günlük dilin kurduğu bağlantıyı şiiirden de beklemek doğru değildir.
- B) Çocuk, uzun kirpikli gözlerini adamakıllı açıp alında beliriveren o derin bakışıyla bir koca gülüş sunmuştu adama. Adam dizlerinin üstünde doğrılmaya çabalarken bu kez tümüyle yere oturakalmıştı.
- C) İnsanlar her şeyi başka başka gözler, başka başka düşüncelerle görürler. Düşünce ayrılıklarının asıl nedeni budur. Bir ulus aynı şeyin bir yüzüne, diğer ulus başka bir yüzüne bakar.
- D) Hayatın değeri uzun yaşanmasında değil, iyi yaşanmasındadır. Öyle uzun yaşamışlar var ki pek az yaşamışlardır. Doya doya yaşamak, yılların çokluğuna değil sizin gücünüze bağlıdır.

CEVAP: B

2

Roman: Yaşanmış ya da yaşanabilmesi mümkün olayların yer, zaman, kahramanlar unsurlarına bağlanarak anlatıldığı uzun yazılara roman denir.

Romanın Özellikleri:

- 1- Akla mantığa yatkın, günlük hayatta karşılaşıcağımız bir ana olay ve bu olaya bağlı olay örgüleri bulunur.
- 2- Günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz türden kahramanlar bulunur. Kahraman sayısı hikâyeye göre fazladır.
- 3- Olayın geçtiği bir yer veya yerler vardır.
- 4- Olayın geçtiği bir zaman dilimi vardır.
- 5- Hikâyeye göre daha uzun ve ayrıntılıdır.

3

Masal: Olağanüstü olayların anlatıldığı, olağanüstü kahramanların olduğu, yer ve zaman unsurunun belirgin olmadığı, hayal gücüne dayanan yazılara masal denir.

Masalın Özellikleri:

- 1- Olay, olağanüstü bir olaydır.
- 2- Kahramanları olağanüstü özelliklere sahiptir.
- 3- Olayın geçtiği yer, gerçek hayatta olmayan yer olabilir.
- 4- Olayın geçtiği zaman unsuru belirsizdir.
- 5- Öğreticilik ve eğitici esastır.
- 6- Masallar genellikle tekerlemelerle başlar, tekerlemelerle sona erer.
- 7- Sonu mutlu biter, iyiler kazanır, kötüler kaybeder.
- 8- Evrensel konular işlenir ve sonunda mesaj verilir.

ÖRNEK

Hali vakti yerinde bir adam olan Adnan Bey, kırk kırk beş yaşlarında bir İstanbul beyefendisidir. Karısı bir süre önce ölmüştür. Adnan Bey, genç kızlık çağına girmek üzere olan kızı Nihal ve daha küçük yaşta bulunan oğlu Bülent'le birlikte, oldukça sakin bir yaşayış sürdürmektedir. Konaklarında bazı yardımcıları da bulunmaktadır.

Ailenin yaşayışı böyle sürüp giderken o zamanın gözde gezinti yerlerinden biri olan Gökusu'da yaptıkları sandal sefalarından, Firdevs Hanımlarla tanışır...

ÖRNEK

Bir varmış bir yokmuş, eski zamanların birinde bir nine ile oğlu varmış. Kafası kel olduğundan herkes o oğlana Keloğlan dermiş.

Keloğlan, keyfine çok düşkünmüş; sabah erkenden kalkar, akşamlara kadar sinek avlar, fare kovalar, daha güneş batır batmaz, uyuz kediler gibi ocak başına büzülürmüş. İş gücü ne yaparmış, ne de severmiş.

Yaşlı annesi, oğlunun bu miskin, bu tembel huyundan çok dertliymiş. Birçok kere yahut sayısız defalar uyarmış ama Keloğlan hiç aldırış etmemiş; sinekleri avlamaya, tavukları kışalamaya, dev gibi fareleri de kovalamaya devam etmiş...

ÇIKMIŞ SORU TEOG 1 KASIM 2015

Tekerlemelerin ardından bu dünyaya çeviririz gözlerimizi; alabildiğine dal budak salan hayallerimiz bu dünyanın renkli ve esrarlı sonsuzluğu içinde doyum kazanır. Yine bu dünyanın mucizeleri ile küçük dünyamızı kendimizce oluşturur, sihirli bir değnekle dar sınırları istediğimiz gibi genişletiriz. Gönlümüzce Kaf Dağı'nın sultanı, gönlümüzce periler ülkesinin devi oluruz.

Metne göre yazarın “bu dünya” ifadesiyle kastettiği tür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Masal
C) Roman

- B) Hikâye
D) Anı

4

Fabl: Hayvanların, bitkilerin, cansız varlıkların konuşturulduğu insanlara ders veren hayal ürünü yazılara fabl denir.

Fablin Özellikleri:

- 1- Konuşturma ve kişileştirme sanatlarına başvurulur.
- 2- İnsanlara ders verme amacı vardır.
- 3- Çoğu zaman hayvanlar ve bitkiler konuşturulur.

ÖRNEK

Kurt ile Turna

Bir kurt, avını büyük bir iştahla midesine indirirken boğazına bir kemik takılmış. Acı içinde uluyarak ormanda koşmaya başlamış. Rastladığı her hayvana, kemiği çıkarması için yalvarmış; kemiği çıkarana büyük bir ödül vereceğini söylemiş.

Yana yakıla yalvaran kurda acıyan bir turna, ödülü almayı umarak ince uzun boynunu kurdun boğazına sokmuş ve gagasıyla kemiği çıkarmış. Sonra da çekine çekine ödülünü istemiş. Kurt sırtarak dişlerini göstermiş ve öfkeli bir sesle “Nankör yaratık! Ödül istemeye nasıl cesâret edebiliyorsun?” demiş, “Hayatından başka ne ödül bekliyorsun ki? Hangi hayvan kafasını benim gibi bir kurdun ağızına sokup da oradan sağlam çıkarabilir?”

Kötü kişilere iyilik ederseniz ödül beklemeyin; onlardan bir zarar görmediğinize şükredin.

5

Anı (Hatıra) : Geçmişte yaşanan veya tanık olunan olayların sonradan kaleme alındığı yazılara anı denir. Anılar yaşanmış olaylar olduğu için tarihi belge özelliği taşır ve geçmişe ışık tutar.

Anının Özellikleri:

1. Anıda anlatılanlar yaşanmış olaylardır.
2. Anlatıldığı dönem hakkında bilgi verir.
3. Tarihi olayların öğrenilmesinde yardımcı olur.

ÇIKMIŞ SORU 2018 LGS

1950'li yılların başında istasyon, bir mola yeri olmaktan ziyade hayatın aktığı yeri bizim kasabada. Kasabanın gençleri istasyonda buluşur, kalabalıkta kendilerini unuttururdu. Filmlerdeki gibi, gençler ilk kez burada göz göze gelirdi. İlk ayrılık burada yaşanır, askerlik veya çalışmak için büyük şehre gidenlerin ardından gözyaşı ilk kez burada dökülürdü. Ayrılığın acısı kadar buluşmanın sevinci de istasyonda. Ben de tezkere alıp gelen ağabeyimi burada beklemiştim. İki gün boyunca istasyona her gelen trende gözlerim ağabeyimi aramıştı. Nihayet ağabeyim trenden indiğimde boynuna sarılmış, dakikalarca ağlamışım.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinin hangisinden alınmıştır?

- A) Biyografi B) Deneme C) Anı D) Gezi yazısı

CEVAP: C

ÇIKMIŞ SORU 2017 TEOG KASIM MAZERET

Küçük bir çocuktum. Her tarafın buzla kaplandığı bir kış günüydü. Sabahın erken saatlerinde evimizin içini kızgın sobada yanan kömürün kokusu sarmıştı. Babam, havalanması için salonun geniş, iki kanatlı penceresinin tekini açmıştı. Kar yağmıştı; dar caddemizden tek tük geçen insanları, kapalı kanadın ardından dalgın dalgın seyrediyordum. Aniden cama vuran küçük bir gövdenin ve kanatların çılgın sesiyle kendime geldim. Salona bir serçe girmiş, çıkmaya çalışıyordu. Hemen pencereyi kapatarak babama koştum. "Kuş!" dedim. "İçeriye bir kuş girdi!" Artık bir kuşa sahiptim. Ne de güzeldi kendinden küçük bir canlıya sahip olabilmek!

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anı B) Deneme
C) Biyografi D) Günlük

CEVAP: A

ÖRNEK

2000'li yılların başlarıydı. Annem ve babam çalıştıkları için yazları beni memleketimiz Amasya'ya bırakırlardı. Ramazan da yazıya denk geliyordu. İlkokul 1 ya da 2. sınıf dönemlerimdi. O zaman çöl sıcağı vs. gibi yakınmalar bilmezdik ama hava gene çok sıcaktı! Her gün oruç tutmak ister sahura kalkardım ama bir türlü sonunu getirmek kısmet olmazdı. Çünkü akrabalara emanettim ve kimse bana kıyamazdı. Her gittiğim yerde "Oruç musun?" diye sorarlardı. Evet, cevabını duyunca da şöyle diyaloglar yaşanırdı: "Ne zamandır yemedin? Sabah kalktıktan beri yemedim. Acıktın mı? Evet. Aa bu saat olmuş sen çok oruç tutmuşsun!" Hiç bana sormadan sofrayı hazırlanır ve ben de karşı koyamaz, bir güzel kahvaltımı ederdim. Öğlen olunca yine aynı diyaloglar yaşanır. Öğle yemeğini de yedirirlerdi! Bir hafta kadar sonra da artık "Çocuklar sahura kalkınca oruç tutmuş sayılırlar." fikri daha mantıklı gelmeye başladığı için günler böyle devam edip giderdi. Zayıf ve çelimsiz bir çocuk olduğum halde Amasya'da geçen günlerden sonra semirmiş bir çocuk olurdum.

ÇIKMIŞ SORU 2014 TEOG ARALIK MAZERET

Ne zaman dedeme ziyarete gitsek başında lacivert bir bere, sırtında kaşmir bir ceket, elinde bir makas bahçesinde bulurduk onu. Telaşsız, yumuşak adımlarla gelir; nezaketle karşılardı bizi. Birinci katta pencerelerine yapraklar değen büyük odada toplanırdık ailece.

Bu parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Söyleşi B) Anı
C) Deneme D) Otobiyografi

CEVAP: B

6

Günlük (Günce) : Gün içinde yaşanan olayların günün akşamında tarih atılarak yazıldığı içten samimi yazılara günlük denir.

Günlüğün Özellikleri:

- 1- Günü gününe yazılan yazılardır.
- 2- Kişinin kendi düşüncelerini anlattığı kısa yazılardır.
- 3- Konuşma diline yakın samimi bir üslup kullanılır.
- 4- Tarih yazılır.

ÖRNEK

5 Mart Cuma 1920
Bugün öğleye kadar evde uyudum. Sonra sokağa çıktım. Arkadaşlardan Diş Doktoru Şevki Bey'le Cafer, Ömer'i ziyarete gelmişlerdi. Hastaneye götürdüğümüzü söyledim. Oraya gittiler. Ben de akşamüzeri hastaneye gittim. Doğru Ömer'in odasına girdim. Bitap yatıyordu. Elini elime aldım. Ter içindeydi. Burnunun delikleri kararmış gibiydi. Nefesi de düzensizdi. Görevli kadınlara sordum. Gece çok sayıklamış. "Burası hastane değil, tımarhane... Ben Canip'e gideceğim!" demiş. Dalgındı. "Ömer! Ömer!" diye seslendim. Gayet fersiz gözlerle bana baktı: "Tanıdın mı?" dedim. Kendine mahsus çabuk ifadeyle kafasını sallayarak "Canip!" dedi. yine daldı... Hiç iyi görünmüyordu...

7

Efsane (Söylence) : Eski çağlardan beri anlatılan olağanüstü olayların ele alındığı, söyleyeni belli olmayan hayali yazılara efsane denir.

Efsanenin Özellikleri:

- 1- İlk söyleyeni belli olmayan bir halka ait yazılardır.
- 2- Olağanüstülük ağır basar.
- 3- Dilden dile anlatılagelmiş çok eski hikâyelerdir.

8

Destan: Bir milletin doğuşunu anlatan bir milleti derinden etkileyen, tarihi, sosyal olayları anlatan yazılara destan denir.

Destanın Özellikleri:

- 1- Halkın ortak ürünüdür.
- 2- Genellikle şiir şeklindedir.
- 3- Olağanüstü olaylar veya kahramanlıklar anlatılır.

ÖRNEK

Alp Er Tunga derler bir kağan vardı,
Ona yeryüzü dar, gökyüzü dardı.
Tuğ yapmıştı gökyüzüne güneşi,
Bilgelikte dahi yoktu bir eşi.
Gök-Türk, Uygur, Karluk ve Karahanlı,
Daha nice Türkler, adları şanlı,
Onu özlerine ata saydılar,
Utkusunu dört bucağa yaydılar.

Uçmağa varınca ol ulu kağan,
Yıkıldı üstlerine gök kurikan...
Anca kanlı yaş döküp yoğladılar...
Çığırtıp ağladılar... ağladılar.

ÖRNEK

Kız Kalesi Efsanesi

Korykos'ta yaşayan krallardan biri, bir kız çocuğunun olması için, gece gündüz tanrılara dua edermiş. Sonunda dileği yerine gelmiş, dillere destan çok güzel bir kız olmuş. Kralın kızı büyüdükçe daha da güzelleşiyormuş. Güzel olduğu kadar yardımseverliğiyle de herkesin olduğu kadar tanrıların da hayranlığını ve sevgisini kazanmış.

Bir gün Korykos kentine bir bilici gelir. Kral da onu saraya davet eder. Yaşlı kral kızının geleceğini öğrenmek ister. Bilici kıza bakınca irkilir, korkar, fakat krala bir şey söylemez. Kral biliciyi zorlayınca, "Kralım, güzel kızınızı bir yılın sokacak ve kızınız ölecek. Bu yazgıyı kimse bozamayacak. Siz de engel olamayacaksınız" der. Kral, kızına bundan söz etmez fakat üzüntüyle derin düşüncelere dalar. Sonunda Korykos Kalesi karşısında kıyıya yakın küçük bir adacık üzerine ak taşlardan bir kale yaptırır. Hizmetçileriyle beraber güzel kızını bu kaleye kapatır. Olan bitenden haberi olmayan kız, çok üzülmede, gündün güne eriyip gitmekte, olan bitene bir anlam verememektedir. Kızın canı bir gün altın sarısı "Tarsus Beyazı" üzümü ister. Saraydan gönderilen üzüm sepeti içinden çıkan bir yılın onu sokar ve öldürür.

ÇIKMIŞ SORU 2016 TEOG 2 NISAN

İhtiyarlar ne yaparlar? Başlarından geçenleri yazarlar. Ben de bunu yapıyorum. Yazmaya başladığımda 82 yaşındaydım. Bu işi tamamlamaya ömrüm yeter mi bilemem. Ama bunu deneyeceğim mutlaka. Çünkü belleksiz bir toplum olmamızı önlemek için herkesin yazmasını yararlı buluyorum. Köşedeki bakkal gördüklerini günü gününe kaydetse sokağındaki evlerin nasıl apartmanlaştığını, orada oturanların ne gibi değişimlere uğradığını kronolojik bir şekilde anlatsa bunlar bile ilginç olur bana kalırsa.

Bu metinde yazar, aşağıdaki metin türlerinden hangisine ait eserler verilmesini önermektedir?

- A) Deneme
B) Öykü
C) Günlük
D) Biyografi

CEVAP: C

UYARI

Efsane ile Destan arasındaki Fark:

- Efsanelerde anlatılanlar millilik taşımaz diğer milletlerde de anlatılabilir.
- Destanlar mili olmaları bakımından orijinallik taşır.
- Destanlar yaşanmış olayların etkisiyle oluşmuş-ken efsaneler hayal gücünün ürünüdür.

UYARI

Efsane ile Masal arasındaki Fark:

Efsane hem anlatan hem dinleyen tarafından genellikle gerçek kabul edilir. Masal ise hayal ürünü olarak bilinir.

9 Tiyatro: Sahnede sergilenmek üzere yazılmış,kişilerin karşılıklı konuşmalarına dayanan eserlere tiyatro denir.

Tiyatronun Özellikleri:

- 1- Hayattaki olayları konu edinir.
- 2- Karşılıklı konuşmalara dayanır.
- 3- Sahne, dekor, kostüm, gibi terimleri bulunur.
- 4- Trajedi, komedi ve dram olmak üzere üç türe ayrılır.
- 5- Geleneksel Türk tiyatrosunda Karagöz ve Meddah ilk örneklerindedir.
- 6- Edebiyatımızda yazılan ilk tiyatro Şair Evlenmesi, ilk sergilenen oyun Vatan Yahut Silistre eseridir.

ÖRNEK

ÖĞRETMEN: Çocuklaar! Piknik sona erdi. Hava kararmak üzere... Toparlanın, okula yetişmeniz lazım.

ALİ: Biz hazırız öğretmenim.

ÖĞRETMEN: Haydi bakalım, geldiğimiz yoldan geriye dönüyoruz...

VELİ: Öğretmenim şuraya bakın, ne kadar güzel bir köşk burası!

ÖĞRETMEN: Aaa! Gerçekteen! Harika bir ev bu! Kimin acaba çocuklar?

CAN: Bilmem... Ama keşke bu evin sahibinin oğlu olsaydım...

ÖĞRETMEN: Niye?

CAN: Niye mi? Baksanıza, boğaz manzaralı, yemyeşil bahçesi olan olağanüstü bir ev bu.
Kim bilir içinde neler neler vardır!

10 Şiir: Duygu, hayal ve düşüncelerin bir düzene bağlı olarak çekici-etkileyici bir dil ve ahenkli mısralar içinde aktarılmasıdır. Şiiri düz yazıdan ayıran ölçü, mısra, ahenk gibi unsurlar vardır.

Şiir Türleri:

Lirik Şiir: Aşk, ayrılık, özlem gibi duyguların ele alındığı, toplumda hemen hemen herkesin ilgisini çekebilecek konuları işleyen şiir türüdür.

Didaktik Şiir: Öğüt vermek için yazılan, öğretici şiirlerdir.

Pastoral Şiir: Tabiat güzelliklerini, kır ve çoban hayatını anlatan, tasvir eden şiir türüdür.

Epik Şiir: Bir milletin hayatında önemli bir değişikliğe yol açmış savaşlar, doğal afetler, büyük göçler vb. gibi konuları ve kahramanlık duygusunu işleyen şiir türüdür.

B DÜŞÜNCE YAZILARI

1

Deneme: Herhangi bir konuda yazarın kesin hükümlere varmadan düşüncelerini, kişisel görüşlerini anlattığı yazılara deneme denir.

Denemenin Özellikleri:

- 1- Her konuda deneme yazılabilir, konu sınırlaması yoktur.
- 2- Yazarın kendisiyle konuşuyormuş havası vardır.
- 3- Anlatılanların kanıtlanma amacı yoktur.
- 4- Kişisel yazılardır, anlatımı içtendir.
- 5- Dünya edebiyatında Montaigne, Türk edebiyatında Nurullah Ataç deneme türünün önemli isimleridir.

ÇIKMIŞ SORU 2020 LGS

Bizim zamanımızda şiir, hayatımızın içinde yer alan ve ruhumuzu ince söyleyişleriyle besleyen bir türdü. Şiirin etkisi, on beş yirmi sene öncesine göre çok çok azaldı. İnternet üzerinden de dolaşıma girmesine rağmen şiirin etkisi azalmaya devam etmektedir. Bunun temel sebebi, hayatın bugünkü koşullarının heyecan, zevk, merak unsurlarını anlık duygular hâline getirmesidir. Şairin ilham aldığı bir melek yok artık! Melekler hayatımızdan çekildi! Onları hayatımızdan çekilmeye zorladık. Artık ilhamı, içi boş şeylerden alıyoruz.

Bu metnin yazıldığı türle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bir kişinin başından geçen olaylar aktarılmıştır.
- B) Düşünceler bir olay örgüsü çerçevesinde dile getirilmiştir.
- C) Düşünceler kanıtlanma amacı güdülmeden öznel bir üslupla ifade edilmiştir.
- D) Bir konuyla ilgili tespitler bilimsel gerçekliğe uygun olarak anlatılmıştır.

CEVAP: C

ÖRNEK

Yalnız yaşamının bir tek amacı vardır sanıyorum: O da daha başıboş, daha rahat yaşamak. Fakat her zaman, buna hangi yoldan varacağımızı pek bilmiyoruz. Çok kez insan dünya işlerini bıraktığını sanır oysaki bu işlerin yolunu değiştirmekten başka bir şey yapmamıştır. Bir aileyi yönetmek bir devleti yönetmekten hiç de kolay değildir. Ruh nerede bunalırsa bunalsın, hep aynı ruhtur; ev işlerinin az önemli olmaları, daha az yorucu olmalarını gerektirmez. Bundan başka, saraydan ve pazardan el çekmekle hayatımızın önemli kaygılarından kurtulmuş olmuyoruz.

ÇIKMIŞ SORU 2019 LGS

Deneme, bir konu üzerinde yazarın kesin yargılara varmadan, kanıtlanma amacı gütmeyen kişisel görüşlerini ifade ettiği yazı türüdür.

Aşağıdakilerden hangisi bu açıklamayı örnekleyen bir metindir?

- A) Bir melodi duyduğumuzda beynimizde, farklı işlevleri olan birçok bölge etkinleşir. Bir müzik aleti çaldığımızda ise bu etki çok daha belirgindir. Çünkü bir müzik aleti çalabilmek için kas hareketlerinin kontrollü ve uyum hâlinde olması gerekir. Bunun için de beyin daha aktif çalışır.
- B) Herkes kendi hayatından bilir ki her gün birbirini görmenin tadı başka, ayrılıp kavuşmanın tadı başkadır. Ayrılıklar benim yakınlarıma sevgimi tazeler, ev hayatımın tadını artırır. Unutulmamalı ki sevginin kolları, birbirimizi dünyanın bir ucundan bir ucuna kucaklayabilecek kadar uzundur.
- C) Şefika Kutluer adına 1-21 Aralık tarihleri arasında uluslararası festival düzenleniyor. "Sihirli Flüt" unvanlı, Türk sanatçı Şefika Kutluer adına düzenlenen bu festivale bu yıl ABD, Çin, Portekiz, Slovakya, Polonya, Avusturya ve Filistin'den sanatçılar katılacak.
- D) On yıl kadar önce, annemin gençlik arkadaşı Bedia Muvahhit'le karşılaşmıştım bir lokantada. Yanına gittim, eğildim "Bedia Teyze, yetmişimi aştım." diye fısıldadım kulağına. Bu münasebetsiz lafımla onun da yetmişini çoktan aştığını söylemek istediğimi hemen anladı. "Sus kız! Herkese ilan edeceksin." diye beni şakadan azarladı.

CEVAP: B

ÇIKMIŞ SORU 2017 TEOG 2 MAZERET MAYIS

“Mal, canın yongasıdır.” sözünü duymuşsunuzdur. İngilizcede bu kadar derli toplu bir söz yoktur. İngilizcede iki satırla anlatılan bir gerçek, Türkçede üç kelimeye rahat rahat sığdırılabiliyor. Her sözcüğün yabancı dilde karşıladığı bir anlam olmayabilir. Mesela “can” temasını ele alan bir şiiri yabancı dillerden birine çevirmeye çalışanların işi çok zor olacaktır. Bir deneyin de görün, insanı nasıl terletiyor!

Bu metin aşağıdaki türlerin hangisine örnektir?

- A) Denemeye B) Biyografiye
C) Anıya D) Eleştiriye

CEVAP: A

ÇIKMIŞ SORU 2015 TEOG 1 MAZARET ARALIK

Aşağıdakilerden hangisi deneme türündeki bir metinden alınmıştır?

- A) Seyahati bitmiş sayılırdı. Nihayet, hep özlemini duyduğu deniz kenarına gelmişti. Öğleden sonra bütün vaktini orada geçirmişti. Akşam olunca yelkenliler gitmiş, narin martılar kayalardaki yuvalarına çekilmişti.
B) Balıkçı kahvesinin önündeki yarısı kırmızı yarısı beyaz açan akasyanın dalına asılmış bir dülger balığı gördüm. Rengi denizden çıktığı zamanki esmerlikteydi. Vücudunun etrafını çeviren incecik, ipekten bile yumuşak zarları oynaşıp duruyordu.
C) Konuşurken yolun birkaç kilometre süren sahil kısmını nasıl geçtiğimizi fark etmedik. Göğün morlaşan kenarı eriyor, menekşe rengine giriyordu. Etrafımızdaki çallılar, uyumuş seyirciler gibi görünüyordu. Arabayı durdurup indik.
D) Yazdıklarının dokusuna yüreklerinin sesini, sıcaklığını sindirememiş olanlara gerçek anlamda sanatçı diyemem. Gerçek sanatçı, bu sesi sonuna kadar okurlarına duyurmalıdır. Mesela, doğayı sevmeyen bir yazarın eserlerinde baharı tam anlamıyla yansıtmamasını bekleyemem.

CEVAP: D

ÇIKMIŞ SORU 2014 TEOG 2 MAZERET MAYIS

Şiir öğrenilebilir mi? Öncelikle şiirin ne olduğunda anlaşmak gerekir. Şiir için bugüne kadar sayısız açıklama yapılmıştır. Herkes meseleye kendine göre bir bakış açısı getirmiştir. Hemen hepsinde doğruluk payı vardır ama bana göre hiçbirisi şiiri bütünüyle ortaya koyacak güçte değildir. Bu da doğaldır. Çünkü şiir diğer sanat eserlerinden daha fazla öznedir.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneme B) Biyografi
C) Makale D) Anı

CEVAP: A

ÇIKMIŞ SORU 2016 TEOG 2 MAZERET MAYIS

Aşağıdaki metinlerden hangisi sonunda yay ayrıç içinde verilen türe örnek gösterilemez?

- A) Cemil Kavukçu'nun 2009'da yayımlanan “Selo'nun Kuşları” adlı kitabı oldukça içten ve yalın öykülerden oluşuyor. Hayvanlarla insanlar arasındaki iletişimi ortaya koyarak hayvanlar dünyasına başarıyla eğiliyor. (Eleştiri)
B) İzmir'den yola erken çıktığımız için şehirde hayat canlanmadan Manisa'ya vardık. İlk bakışta Manisa'dan çok etkilendiğimi rahatlıkla söyleyebilirim. Şehzadeler şehri olan bu diyarda birçok tarihî yapıya rastlamak mümkün. (Gezi yazısı)
C) Saç dökülmesinin nedenleri kalıtsal ve geçici olarak iki ana grupta toplanmaktadır. Saç dökülmelerine karşı alınan önlemler, daha çok çevresel faktörlere karşı etkili olmaktadır. Genetik faktörlere karşı henüz bir çözüm bulunamamıştır. (Deneme)
D) O gece İstanbul'da üçüncü gecesiydi. Ertesi gün bu dünya güzeli şehirden ayrılacak olmanın hüznü yüreğine çöreklenmişti. Bu yüzden bütün gece uyuyamadı. (Öykü)

CEVAP: C

ÇIKMIŞ SORU 2015 TEOG 2 MAZERET MAYIS

Aldırmayın, okumak üzerine şunun bunun dediklerine. Benim dediklerime de aldırmayın. Belki siz bir kazanç beklediğiniz için okuyorsunuz, kitapların içine türlü türlü çizgiler çizmekten hoşlanıyorsunuz, bir kitabı pek beğenmişsiniz de baştan aşağı ezberlemek istiyorsunuz. Ben ne karışırım? Keyif sizindir, bildiğiniz gibi okuyun.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneme B) Makale
C) Anı D) Hikâye

CEVAP: A

2 Makale: Belirli bir konuda bilgi vermek, bir düşünceyi savunmak, çeşitli verilerle kanıtlamak amacıyla yazılan bilimsel yazılara makale denir.

Makalenin Özellikleri:

- 1- Alanında uzman kişilerce yazılır.
- 2- Anlatılanlar kanıtlanır.
- 3- Anlatım ciddi bir dille yapılır.
- 4- Bilimsel ve öğretici yazılardır.
- 5- Nesnel bir anlatım söz konusudur.
- 6- Gazete ve dergilerde yayımlanır.

ÖRNEK

Bugüne kadar yapılmış olan bilimsel deney ve araştırmalar, uzun süre televizyon izlemenin çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yarattığını gösteriyor. Geçtiğimiz haziran ayında Kaliforniya Üniversitesi, "Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri" konulu araştırmasını tamamladığını duyurdu. Araştırmanın vardığı sonuç, kimseyi şaşırtmadı; zira uzun süre televizyon izlemenin çocuklar için zararlı olduğu bir kez daha kanıtlandı. Kaliforniya Üniversitesi Çocuk Anabilim Dalı Başkanı Herley Chasikov, günde en az 3 saat televizyon izleyen çocuklarda beyin hücrelerinin hızla öldüğünü ifade etmiş ve çocukların uzun süreli televizyon izlemelerinden uzak tutulması gerektiğini açıkladı. Yine yapılan deneyler neticesinde uzun süre televizyon izleyen çocukların dikkat eksikliği yaşadıkları bir duruma odaklanmadıkları açıklandı.

UYARI

Deneme ve makale birbirine karıştırılmamalıdır. Denemede anlatılanlar ispatlanmaz ama makalede anlatılanlar çeşitli verilerle kanıtlanır.

3 Sohbet (Söyleşi) : Belli bir konuda konuşma havası içinde yazılan yazılara sohbet (söyleşi) denir.

Sohbetin Özellikleri:

- 1- Yazar karşısında biri varmış da onunla konuşuyormuş havasında yazar.
- 2- Samimi içten bir dil kullanılır.
- 3- Okuyucuya gerektiğinde sorular sorar, soruları kendisi cevaplar.
- 4- Senli benli bir üslup kullanılır.
- 5- Öznel bir anlatım söz konusudur.

ÖRNEK

Birisi ile muhabbete başladığınızda "Hayatta en sevmediğiniz şey nedir?" konusuna sıra gelince hemen karşınızdakinden "yalan" cevabını alırsınız. Siz inanıyor musunuz bu cevaba bilmem ama ne yalan söyleyeyim ben inanmıyorum. Toplum olarak en sevmediğimiz şey yalan ama en fazla başvurduğumuz şey de yalan. Korktuğumuz için, çekindiğimiz için, sevdiğimiz için, bazen de nefret ettiğimiz için yalan söylüyoruz. Halbuki doğruyu söylesek, ne olacaksa olsun, diyebilesek emin olun her şey daha güzel olacak. Bu dürüstlüğümüz bize belki de çok şey kazandıracak.

ÇIKMIŞ SORU 2017 TEOG 2 NİSAN

Şimdiki kuşak gergin bir yaşam sürmeye çok mu fazla alıştı acaba? Bu sorunun cevabını ben de sizin kadar merak ediyorum. Birçok insan bu gerginliği hissetmezse kendisini mutlu saymıyor. Atalarımız ve babalarımız doğayla iç içe yaşadığı için gerginlikten uzaktı. Siz ne düşünürsünüz bilmem ama yeni kuşak bundan neredeyse hiç haz almıyor. Yaşam tempoları o kadar hızlı ki vücutlarını dinlendirip huzura kavuşmaya, sakinleşmeye vakit bulamıyor.

Bu metin aşağıdaki türlerden hangisine örnektir?

A) Sohbet	B) Makale
C) Gezi yazısı	D) Anı

CEVAP: A

4 Eleştiri (Tenkit): Bir sanat eserini, yazarını veya bir düşünceyi her yönüyle inceleyip değerlendiren, olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya koyan yazılara eleştiri (tenkit) denir.

Eleştirinin Özellikleri:

- 1- Bir eser veya sanatçının olumlu veya olumsuz yönlerini ortaya koyar.
- 2- Yazarla okur arasında köprü kurar.
- 3- Eleştiri nesnel olursa okuyuculara yön gösterir.

ÇIKMIŞ SORU 2016 TEOG 1 KASIM

Yazar, “Çanakkale Mahşeri” adlı kitabıyla romancı olarak tarihe bakışta yeni bir çığır açtı. Kurmaca kahraman ve olaylar yerine sadece tarihî gerçeklerden yola çıkarak bir eser ortaya koydu. Bu eser ülke çapında büyük ilgi gördü, defalarca baskısı yapıldı.

Bu metin aşağıdaki yazı türlerinden hangisine örnek gösterilir?

- A) Günlük B) Anı C) Biyografi D) Eleştiri

CEVAP: D

ÖRNEK

Varlık yayınları arasında küçük bir kitap daha çıktı: Orhan Veli'nin Bütün Şiirleri. Yaşar Nabi iyi etmiş bunu düşündüğüne, zaten bu işle uğraşmak en çok ona düşerdi: Orhan Veli'yi de, arkadaşlarını da Varlık dergisinde o tanıtmıştı. Ancak tamam değil o kitap. Orhan Veli'nin bende bir defteri vardır, on yıldan çok oluyor, bir gün kendisi vermişti; şimdi nerede olduğunu bilmiyorum, kolayca da bulamam. O defterdeki şiirlerinin birkaçı bu kitapta yok gibi geliyor bana. Arayıp bulurum elbette, kitabın ikinci baskısı çıkarsa eksik olanları oraya alırlar. Doğrusu, eksiklerin büyük bir önemi yok: Onlar Orhan Veli'nin pek beğenmediği, sağlığında çıkardığı kitaplara da almadığı ilk şiirleri, ilk denemeleridir...

5 Fıkra: Güncel konuları içeren yazarın kendi düşüncelerini anlattığı gazete ve dergi yazılarına fıkra denir.

Fıkranın Özellikleri:

1. Anlatılanlar güncel konulardır.
2. Yorum içeren yazılardır.
3. Düşünceler kanıtlanmaz.
4. Gazete ve dergilerde yayımlanır.
5. Yazar düşüncelerini sade bir dille konuşma havası içinde anlatır.

ÖRNEK

Sizler de farkındasınızdır, son günlerde neredeyse tüm gündem Pokemon Go oyunu üzerinde yoğunlaşmış. 90'lı yılların vazgeçilmez çizgi filmi, şimdilerde bir oyun olarak geri döndü. Hem de tüm dünyayı bir anda yerinden sarsarak. Kısa bir süre içinde bu oyun dünya çapında yayıldı ve birçok sosyal medya unsurunu geçecek hale geldi. İnsanlar, adeta bu oyunun bağımlısı haline geldi.

6 Nutuk (Söylev): Dinleyenleri coşturmak, belli bir amaca yöneltmek, bir ülküyü aşlamak, önemli açıklamalarda bulunmak amacıyla yazılan coşkulu konuşmalara nutuk denir.

Nutuk Türünün Özellikleri:

- 1- Nutku hazırlayan konuşmacı, konusunu planlı bir şekilde hazırlamalıdır.
- 2- Giriş cümlesi etkileyici olmalıdır.
- 3- Konuşmacıya hatip, konuşmaya hitabet denir.
- 4- Dinleyenleri etkilemeli, onları ikna edebilmelidir.
- 5- Hatibin iletişimi iyi olmalı, jest ve mimikleri etkili kullanabilmelidir.

C BİLGİLENDİRME YAZILARI

1

Biyografi (Yaşam Öyküsü) : Alanında tanınmış insanların hayat hikâyelerini kronolojik biçimde anlatan yazılara biyografi denir.

Biyografinin Özellikleri:

- 1- Tanınmış kişilerin veya okurun ilgisini çekecek kişilerin hayat hikâyeleri anlatılır.
- 2- Uzun bir araştırma gerektiren yazılardır.
- 3- Anlatılanlar kronolojik biçimde verilir.

ÖRNEK

Cemil Meriç yazar ve mütercimdir. 12 Aralık 1917'de Hatay Reyhanlı'da doğdu. Hatay Lisesini bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümüne girdi. Öğrenimini tamamlamadan Hatay'a döndü. Bir süre ilkokul öğretmenliği ve nahiye müdürlüğü, Tercüme Kalemi'nde reis muavinliği yaptı. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi...

ÇIKMIŞ SORU 2017 KASIM TEOG 1

Babası Dacat Bey'in ecza deposu vardır, gayet varlıklı bir ailede büyür Ara Güler. Pangaltı Lisesi, Galatasaray Lisesi, ardından da Ermeni Lisesine gider. Ancak babası kendisinin hayal ettiği gibi onun doktor ya da eczacı olmayacağını anlamıştır. Çünkü Ara Güler en çok sinemaya ilgi duyar. Babasının yılbaşında hediye ettiği film gösterme makinesiyle yazlık evlerinin alt katını sinema salonuna dönüştürür. Arkadaşlarını toplar, onlara bedava film izletir. Tek sorunu makinesinin, filmleri sessiz oynatmasıdır.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinden hangisine örnektir?

A) Anıya	B) Günlüğe
C) Biyografiye	D) Otobiyografiye

CEVAP: C

ÇIKMIŞ SORU 2014 TEOG 2 NİSAN

18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda doğdu. Çocukluğu orada geçti. İstanbul Erkek Lisesinde başladığı orta-öğrenimini Bursa Lisesinde tamamladı. Yükseköğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümünde bitirdi. 1928 yılında iktisat eğitimi için İsviçre'ye gitti. Daha sonra sanatı ve kişiliği üzerinde derin izler bırakan Fransa'da üç yıl yaşadı. Fransa'dan döndükten sonra bir süre Türkçe öğretmenliği yaptı.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Otobiyografi	B) Biyografi
C) Deneme	D) Anı

CEVAP: B

2

Otobiyografi (Öz Yaşam Öyküsü) : Kişinin kendi yaşamını anlattığı yazılara otobiyografi denir.

Otobiyografinin Özellikleri:

- 1- Ben anlatımı söz konusudur.
- 2- Anıdan farkı kendi hayatıyla sınırlı kalmasıdır.
- 3- Doğal samimi bir dil kullanılır.

ÖRNEK

1970 yılında İstanbul'un Büyükçekmece ilçesinde dünyaya geldim. Eğitim yıllarımı başarılı bir şekilde tamamladıktan hemen sonra; Karadeniz Teknik Üniversitesi, bilgisayar mühendisliği bölümünü başarılı bir şekilde tamamladım. Eğitim yılları boyunca çeşitli projelere imza atarak birçoğunda başarılı olarak kendimi geliştirme fırsatı buldum...

3

Gezi Yazısı (Seyahatname) : Gezilip görülen yerlerin tarihi yapılarının, doğal güzelliklerinin, sosyal özelliklerinin anlatıldığı yazılara gezi yazıları denir.

Gezi Yazılarının Özellikleri:

- 1- Yazarın yurt içi ya da yurt dışında gezip gördüğü yerlerle ilgili gözlemleri anlatılır.
- 2- Öğretici bir özelliği vardır.
- 3- Anlatılan yer ne kadar az bilinen bir yer olursa o kadar dikkat çekici olur.
- 4- Anlatımı akıcı ve canlıdır.
- 5- Anlatılanlar tarihe ışık tutar.

ÖRNEK

Burası bir köyden çok şehirleşmeye başlamış bir kasabaya benziyordu. Etrafta bir tek eski veya topraktan ev görünmüyordu. Otlamaya çıkarılacak hayvanlar için özel bir yol yapılmış ve diğer yolların hemen hepsi asfaltla döşenmişti. Ama bir evin içine girecek olsanız bir yemek sofrası dahi göremezsiniz. Yemekler yerde yenir burada. İnsanlar ütü nedir bilmez. Geze geze de bitiremezsiniz asfalt yollarını!

4

Röportaj: Bir olayın veya durumu, araştırma inceleme soruşturma yoluyla anlatan yazılara röportaj denir.

Röportajın Özellikleri:

1. Titiz araştırmalar ve gözlem ürünü olarak ortaya çıkar.
2. Yalın çarpıcı bir dil kullanılır.
3. İşlenen konu, belge ve görsellerle desteklenir.
4. Anlatımında diyaloglardan yararlanır.
5. Ele alınan konu toplumla ya da sanatla ilgilidir.

ÖRNEK

Röportaj İçeriği: Ünlü bir şarkıcının yeni çıkardığı şarkı üzerine

Röportör: Geçen hafta yeni bir şarkı ile piyasaya yine hızlı bir giriş yaptınız. Şarkının sözleri oldukça çekiciydi. Birçok insanın dikkatini çekmeyi başardınız. Bunun için ekstra bir performans gösterdiniz mi?

Yazar: Baktığımızda şarkı aslında tesadüf değildi, daha önceleri birçok şarkı sözü yazmıştım. İllaki başarının bir yerden geleceğini biliyordum, o patlamayı da bu şarkının sözlerini yazarak ve güzel bir şekilde seslendirerek geldiğine inanıyorum.

Röportör: Şarkının sözlerini yazarken zorlandığınız oldu mu?

Yazar: Bunu şöyle cevaplamak gerekirse aslında pek de zorlanmadım. Daha önce dediğim gibi birçok şarkı sözü yazmıştım. Bu şarkının sözleri için de zorlandığım söylenemez.

5

Dilekçe: Bir isteği, bir şikâyeti duyurmak ya da bir konuda bilgi vermek amacıyla resmi veya özel kurumlara, kuruluşlara yazılan imzalı yazılara dilekçe denir.

Dilekçenin Özellikleri:

- 1- Çizgisiz, beyaz kâğıda yazılır.
- 2- Hangi kuruma yazılıyorsa ona hitap edilerek başlanır.
- 3- Ciddi, resmi ve saygılı bir dil kullanılmalıdır.
- 4- Sorun veya talep kısa, açık ve net bir şekilde dile getirilmelidir.
- 5- Dilekçede tarih, ad soyad, imza ve adres mutlaka bulunmalıdır.
- 6- Tükenmez veya mürekkepli kalem kullanılmalı mavi veya siyah renk dışında bir kalem kullanılmamalıdır.
- 7- Makamın uygunluğuna göre ifadeyle son verilmelidir.

ÖRNEK

T.C.
**MARMARA ÜNİVERSİTESİ FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
KADIKÖY/İSTANBUL**

Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde normal öğretim ikinci sınıf, 343434 numaralı öğrenciyim. 2007-2008 ders yılı güz dönemi Çağdaş Türk Lehçeleri genel sınavına ekte belgesini sunduğum hastalığım dolayısıyla giremedim. Mazeret sınavına alınmam için gereğini arz ederim.

14.02.2007

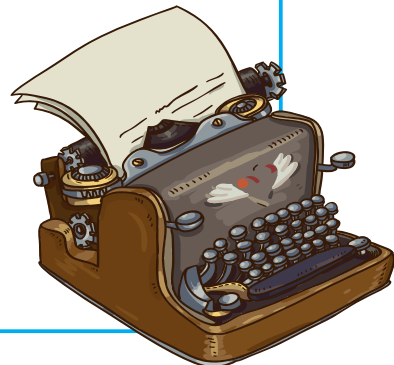
Ad-Soyad

Murat GÜÇCÜK

İmza

Adres: Atatürk Mah.
Cumhuriyet Cad. No: 1923
34722 Kadıköy/İstanbul

Ek: 1. Sağlık raporu.

6

Mektup: İnsanların birbirleriyle haberleşme amacıyla yazdıkları yazılara mektup denir.

Mektubun Özellikleri:

1. Uzakta olan insanlara karşı duygu ve düşüncelerimizi aktarırız.
2. İçten bir dil kullanılır.
3. Belli bir plana göre yazılır.
4. Konu sınırlaması yoktur her konuda yazılabilir.
5. Edebi bir değer taşır.

ÖRNEK

11 Şubat 1861

Efendim, Benim Canımdan Aziz Olan Valideciğim, Geçenki aldığım mektubunuzda bir yıldan beri hasta olduğunuzu bildirmiş idiniz. Lâkin bundan anladığıma göre, canınızla uğraşır mertebeye gelmişsiniz. Öyle ise efendim, niçin bu zamana kadar bildirmediğiniz? Eğer bilirdim; çünkü bundan tahsilin arkasından (önce) daha kolaylıklar var idi. Her ne ise şu günlerde işimi bitirmek üzereyimdir.

Eğer hastalığınız pek ağırlaşıyor ise tez bana yazın. Tâ ki avdet etmenin (dönme) çaresine bakayım; amma gene siz ihmal buyurmayıp şu hastalıktan kurtulmaya bakın. Vücut sağ olmadıktan sonra, malı ve mülkü ne yapmalıdır? Sakınıp bu hususta parayı esirgemeyiniz. Birkaç tabibe baktırın, eğer borç bile edilirse edasına (ödeme) Allah kerimdir (yardımcı). Hemen siz var olun!

Efendim, şimdi icab ediyor ki, şu ana kadar gönlümde sakladığım sırları size söyleyeyim. Tâ ki sana, ne bana dâğ-ı derun (iç yarası) olsun. Çünkü ben-i âdem (insanlar) bittabi (yaratılıştan) hırslı olduğu aşıkardır; amma bu hırs birkaç türlüdür; benim hırsım şimdiki akıl ve idrâkimce biraz geçinecek ile biraz hünlerden ibarettir. Elhamdülillâhitealâ (Tanrı'ya şükür olsun) şu genç yaşında bunlardan bir miktar hissedar oldum; lâkin hakikatte hep senin sayendedir; zira beni okutturup yazdırdın. Senin hakkını bin yıl yaşasam ödeyemem. Senden başka kimse yoktur. İşte efendim, maazallah (Tanrı korusun) size bir hal olacak olsa senden başkasına valide (ana) demeğe ağızım varamaz. Ve diyemem alimallah (Tanrı bilir). Ve seni ben ölünceye kadar unutamam.

Felek müsaade ederse merhum pederimin kemiklerini İstanbul'a tıracağımdır; inşallahütealâ (Tanrı dilerse) mahsul (özel) bir türbe yaptıracağım; cümlemin bir mekân (yer) da olmanızı arzu ediyorum. Senin indinde (sencileyin) en ednâ (dengesiz) olan şeyini ziyan etmem ve haneni söndürmem; ve rahmet vesile olur âsâra (yapıtları) sayederim (çalışırım).

Din ve devlet, vatan ve milletim yoluna kendimi feda etmek isterim. Aman canımdan aziz olan valideciğim! Gençlik ve cahillik münasebetiyle size her ne kabahat ettim ise cümlesini affeyle ve hakkını helâl eyle!

ibrahim Şinasi

7

Haber Yazıları: Bir toplumda meydana gelen önemli olaylara, gelişmelere haber; insanlara duyurulması amacıyla hazırlanan yazılara haber yazısı adı verilir.

Haber Yazılarının Özellikleri:

- 1- Günlük önemli olayları içerir.
- 2- Geniş bir kitleyi ilgilendirir.
- 3- Anlatım kısa açık ve net olmalıdır.
- 4- 5N 1K kuralı benimsenir.
- 5- Ele alınan konu toplumsal ya da sanatla ilgilidir.

ÖRNEK

Ağaç Dikme Rekoru

11 Kasım Pazartesi günü Çorum'da, gerçekleştirilen fidan dikme organizasyonunda 1 saat içerisinde 303 150 bin fidan dikimi ile rekor kırıldı. Daha önce Endonezya'da bulunan 232 647 fidan dikme rekoru da kırılmış oldu. Fidan dikmek için hazırlıklar aylardır düzenli olarak yapılmaktaydı. Tüm kesim daha önce bilgilendirilmiş gencinden yaşlısına, memurundan işçisine kim varsa orada hazır bulunmuş ve fidan dikimi 1 saat gibi çok kısa sürede dikilmiş oldu.

8

Tutanak: Bir işin olayın veya durumun belli bir kural çerçevesinde kayıt altına alınarak ilgili kişilerce imzalanarak hazırlanan belgeye tutanak denir.

Tutanağın Özellikleri:

- 1- Yaşanılan olay veya durum tam olarak yazıya dökülmelidir.
- 2- Tarih ve yer belirtilerek ilgili kişilerce imzalanması gerekir.
- 3- Yaşanılan olay veya durumdan hemen sonra yazıya geçirilmelidir.

ÖRNEK

TUTANAKTIR

Tarih...../...../20

KONU :

Kurumumuzun bölümünde görevi yapmakta olan ve aşağıda açık kimliği yazılı çalışan ; amirlerinden/ işvereninden yazılı ve sözlü izin almadan ve haklı bir neden bildirmeden (çalışan yada yakınları ile temasa geçilerek devamsızlığının nedeni anlaşılacaktır.)/...../20 tarihi itibarıyla iş yerindeki mesaisine gelmemiş, mazeret dahi bildirmemiştir. Durumu belirten iş bu tutanak tebellüğ yerine geçmesi için şahitler huzurunda imza altına alınmıştır./...../20

ŞAHİT
(ADI SOYADI)

ŞAHİT
(ADI SOYADI)

ŞAHİT
(ADI SOYADI)

İLGİLİ ÇALIŞANIN

- ADI SOYADI :
- UNVANI :

TELEFON :
İMZA :

Savunmanızı Yazmaya Buradan Başlayınız :

YAZI TÜRLERİ- TEST 1

1. Bir dala konmuştu karga cenapları;
Ağzında bir parça peynir vardı.
Sayın tilki kokuyu almış olmalı,
Ona nağme yapmaya başladı:
“-Ooo! Karga cenapları, merhaba!
Ne kadar güzelsiniz, ne kadar şirinsiniz!
Gözüm kör olsun yalanım varsa.
Tüyleriniz gibiyse sesiniz,
Sultanı sayılırsınız bütün bu ormanın.”
Keyfinden akli başından gitti bay karganın.
Göstermek için güzel sesini
Açınca ağzını, düşürdü nevalesini.
Tilki kapıp onu dedi ki: “Efendiciğim,
Size güzel bir ders vereceğim:
Her dalkavuk bir alığın sırtından geçinir,
Bu derse de fazla olmasa gerek bir peynir.”
Karga şaşkın, mahcup, biraz da geç ama
Yemin etti gayrı faka basmayacağına.

Yukarıdaki metnin türü hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Öykü
B) Masal
C) Fabl
D) Deneme

2. Bir gün gece saat 22.00. Evde yalnızım, kitap okuyorum, dinleniyorum... Belki bilmeden, belki içimden gelen sese uyarak küçük radyomun düğmesini çevirdim. Sunucu: "Sayın dinleyiciler!" diye başladı: "Şimdi klasik müzik programını sunuyoruz." Bir müzik başladı, sunucu adını da söyledi ama aklımda kalmadı. Derken birden kulak kesildim: Bu müzik bana hiç yabancı değildi. Anlatılamaz, etkileyici bir heyecan ve merak içinde dinledim o müziği. Bittikten sonra sunucu, benim on yıldan beri duymak istediğim, ancak bir türlü duyamadığım bestenin ve bestecisinin adını söyledi.
— Evet, evet! diye haykırmışım; gerçekten bu olacak, yanılmış olamam: Buymuş demek! Adını tam on yıldan beri öğrenmek istediğim müzik, Beethoven'in "Beşinci Senfonisi"ymiş.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Günlük
B) Anı
C) Deneme
D) Hikâye

3. Hz. İbrahim ateşe atılınca bülbül ateşi söndürmek için gagasıyla su taşımış. Onun bu halini gören diğer kuşlar:
– Senin bir damla suyun bu kocaman ateşe ne yapabilir?
Vazgeç bu işten, demişler. Bu sözlere içerlenen bülbül:
– Benim elimden gelen bu, ateşi söndüremesem bile bu uğurda yanarım,” diyerek çalışmasını sürdürmüş.
Bu olaydan sonra, bülbüle ödül olarak güzel ses verilmiş. Bu yüzden bülbül güzel ötermiş.

Aşağıdakilerden hangisi bu metnin türünün özelliklerinden biri değildir ?

- A) Anonim olarak meydana gelmiştir.
B) İçerisinde olağanüstülükler barındırır.
C) Ders veren öğretici metinlerdir.
D) Çoğunlukla gerçek olaylar ve kahramanlar vardır.

4. Bir varmış, bir yokmuş, bir zamanlar dünyamızda sürekli düş kuran bir kaplumbağa varmış. Yaşadığı indenden bıkmış, neredeyse tiksineye başlamış. Ülkeyi gezip görmek, dünyayı ve içindekileri daha iyi tanımak istiyormuş. Günün birinde bu güzel düşünüyü iki yaban ördeğine de anlatmış. Bu yaban ördekleri güzel oldukları kadar da iyiliksever yaratıklarımış, büyük düşünüyü gerçekleştirmesine yardım edebileceklerini söylemişler bizim kaplumbağaya. Ona gökyüzünü göstermişler.

Yukarıdaki parça hangi yazı türünden alınmış olabilir?

- A) Destan
B) Efsane
C) Masal
D) Öykü

YAZI TÜRLERİ- TEST 1

5. "Uygurların vatanında "Hulin" isimli bir dağ vardı. Hulin Dağı'ndan Tula ve Selenge isimli iki ırmak akardı. Bir gece oradaki bir ağacın üzerine gökyüzünden ilâhi bir ışık indi. İki ırmak arasında yaşayan halk bunu dikkatle izlediler. Daha sonra ağacın gövdesinde şişkinlik oluştu, ilâhi ışık, dokuz ay on gün şişkinlik üzerinde durdu. Ağacın gövdesi yarıldı ve içinden beş çocuk görüldü. Bu ülkenin halkı bu çocukları büyüttü. En küçükleri olan Buğu Han, büyüyünce hükümdar oldu. Ülke zengin, halk mutlu oldu. Aradan uzun zaman geçti. Yulug Tigin isimli bir prens hakan oldu. Yulug Tigin, Çinlilerle çok savaştı. Bu savaşlara son vermek için oğlu Gali Tigin'i bir Çin prensesi ile evlendirmeye karar verdi. Çinliler, prensese karşılık hükümdardan Tanrı Dağı'nın eteğindeki Kutlu Dağ adını taşıyan kayayı istediler. Gali Tigin kayayı verdi. Çinliler, kayayı götürmek için kayanın etrafında ateş yaktılar, kaya kızınca üzerine sirke döktüler. Ufak parçalara ayrılan kayayı arabalara koyarak Çin'e taşıdılar. Memleketteki bütün kuşlar, hayvanlar kendi dilleriyle bu kayanın gidişine ağladılar. Bundan yedi gün sonra da Gali Tigin öldü. Kıtık ve kuraklık oldu. Yurtlarını bırakarak göç etmek zorunda kaldılar."

Yukarıda verilen parçanın metin türü ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Metinde olağanüstü olaylar ve kişilere yer verilir.
- B) Bir milletin nasıl var olduğunu anlatan metinlerdir.
- C) Sözlü olarak meydana getirilen metin türleridir.
- D) Evrensel nitelikli konuları işleyen metin türleridir.

6. (...) Bir gün fare, dere kenarında dolaşırken birdenbire bir karga süzülerek yere inmiş, fareyi yakaladığı gibi havalanmış. Karga havalanınca, suyun derinliklerinde yaşamasına rağmen, farenin ayağına bağlı olan kurbağa da havalanmış. Kurbağa havada sallanmaya başlamış. Fare, karganın gagasındaymış daha aşağıda ise ipe bağlı kurbağa... Onları bu hâlde görenler olan bitene bir anlam verememişler. Karganın nasıl bir hile yaparak suda yaşayan kurbağayı avlayabildiğine şaşırılmışlar. Havada asılı kalan kurbağa ise kendi kendine diyormuş ki:

— Seninle aynı dünyayı paylaşmayanlarla dost olursan işte başına bunlar gelir.

Bunu hak ettin.

Yukarıdaki parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fabl
- B) Hikâye
- C) Masal
- D) Efsane

7. Tren pencerelerinden peronda toplananların, hele güzel ve süslü kadınların kokulu mendillerini ve birer beyaz güvercin yavrusunu andıran zarif ellerini sallayışlarını seyretmek pek hoş bir şeydir. Bu, asıl kendi yolcuları için olduğu kadar, herkes için, her yolcu içindir de!.. Fakat o, bu defa, bunun farkında bile olmadı. Akli fikri yardıma muhtaç adamdaydı. Vücudunun üst kısmını pencereden sarkıttı, başını ileriye doğru uzattı, hep aynı noktaya gişelerin bulunduğu salonun kapısına baktı. Bunun ne faydası var? İçini pişmanlık, bir kor gibi yakıyordu. Fakat birden hatırladı ki, onu gözleriyle beklerken, bakışı bir aralık, yataklının pencerelerinden kendisine bakan kızına çevrilmişti. Acaba tam o sırada, trene geldi de ben mi görmedim, diye düşündü ve karısına sezdirmeden üçüncü mevki kompartımanlarını dolaşmaya karar verdi.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Benzetmeye yer verilmiştir.
- B) Birinci kişili anlatım yapılmıştır.
- C) Mekân unsuruna yer verilmiştir.
- D) Olay yazısından alınmıştır.

8. Girişte hitapla başlanır.

Tarih, yer gibi unsurlar bulunur.

Kullanılan dil içeriğe göre değişir.

Edebi, resmi, iş ve özel gibi alt türleri vardır.

Yukarıda özellikleri verilen metin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Günlük
- B) Dilekçe
- C) Mektup
- D) Röportaj

YAZI TÜRLERİ- TEST 2

1. Aşağıdaki metinlerden hangisi farklı bir türe aittir?

- A) Bir köylü kadın, bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu adet edinmiş, her gün danayı kucağına alıp taşımış; sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüüp koskoca öküz olduğu zaman, onu yine kucağında taşıyabilmiş. Bu hikâyeyi kim uydurduysa, alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak. Gerçekten alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur. Yavaş yavaş, sinsi sinsi içimize ilk adımını atar; başlangıçta kuzu gibi sevimli, alçak gönüllüdür ama zamanla, oraya yerleşip kökleşti mi, öyle azılı, öyle amansız bir yüz takınır ki kendisine, gözlerimizi bile kaldırmaya izin vermez...
- B) Düşünce ve sanat adamları sözleri ve yazılarıyla dile değer kazandırır. Bu işi, dile yenilikler getirmekten çok onu bükmek, olanaklarını çoğaltmak, gücünü artırmak yoluyla yaparlar. Yeni sözcükler getirmezler. Onları zenginleştirirler, anlamlarını ve kullanımlarını, sağlamaştırır, derinleştirirler onlara alışılmamış bir çeşni verirler ama bunu da dört bir yanı düşünerek, ustalıklı yaparlar. Zamanımızın yazarlarına bakınca herkesin harcı olmadığı anlaşılıyor bu işin. Herkes gibi konuşmayı küçümseyerek cüretli işlere girişiyorlar. Ama hünersizlik ve zevksizlik yüzünden yaya kalıyorlar.
- C) Her varlık için en değerli, en yüksek varlık kendininkidir. Başka varlıkların değerlerini kendi varlığını temel alarak ölçer, ona göre yargılar verir. Bu temel ve ölçü olmadıkça hayal gücümüz iş göremez. Başka bir çıkış noktası da yaratamaz. Kendimizin dışına, ötesine gidemeyiz. Bu yüzden insanlar şöyle düşünmüşler: Varlıkların en güzeli insandır. Kimse erdemsiz mutlu olamaz, erdem de aklın dışında değildir; akılsa insandan başka varlıkta yoktur.
- D) Basit bir bedensel bozukluktan kaynaklandığı sanılan disleksi okumayı öğrenme güçlüğü olarak tanımlanabilir. Normal yaşta okula başlamış, zekâ geriliği ya da davranış bozukluğu olmayan bazı çocuklar akıcı bir biçimde okumayı başaramaz ya da söylenişi ve yazılışı yakın harfleri birbirine karıştırır. Örneğin, disleksililer “ya” yı “ay” ya da “d” yi “b” olarak okur. Disleksinin çeşitli dereceleri vardır. Çabuk farkına varılması durumunda bazen özel eğitimle okuma öğretilse de, Disleksinin nedenlerine ilişkin kesin bir bulgu yoktur. Disleksililer okuma eksikliklerini görsel ve işitsel gereçlerle bir ölçüde giderebilmektedir.

2. • “Yerli Kelime Milli Kültür” isimli konferansın bitişinde katılımcılara dağıtılan metinlerde hangi alanlarda Türkçe yerine yabancı kelimelerin kullanıldığı, bu konuda daha önce yapılan resmi çalışma sonuçlarının neler olduğu gibi bilgiler yer alıyordu.
- Cemil Meriç, bu yazısında eğitimin sadece kuru bilgiler vermekten ibaret olmadığı konusu üzerine kendi görüşlerini kaleme almış ve John Dewey’in konuyla ilgili kitabının derinlemesine incelemesini yapmıştır.
- İçerisinde yer alan metni, dünya gündeminden düşmeyen koronavirüs vaka sayıları üzerine doğal bir dille, yazarın kendi yorumları ile oluşturulan bir yazı olmuş.

Yukarıda bilgileri verilen edebi türler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştiri – Deneme – Haber metni
B) Makale – Deneme – Günlük
C) Eleştiri – Sohbet – Röportaj
D) Makale – Eleştiri – Fıkra

3. Türkçemizin zenginliğini ortaya koyan şiirlerimiz, hikâyelerimiz, romanlarımız, piyeslerimiz söz varlığımızın çeşitli örneklerini sergilerler. Türkçe’nin Sözlüğü isimli bu kitapta da bu eserlerden seçilmiş yazarlı örnek cümleler, anlamı daha iyi açıklamak için ardı ardına sıralanır. Bir kelimenin değişik anlamlarının altının çizilebilmesi için bu tür örnek cümlelere ihtiyaç vardır. Gazetelerin ve köşe yazılarının ömrü çok kısadır, hatta yirmi dört saat bile sürmez. Bunun için birçok köşe yazarı, daha sonraki yıllarda yazılarının önemli gördüklerini bir kitapta toplar ve böylece nispeten unutulmamasını sağlamak ister. Ancak sözlük için örnek cümle arayan araştırmacının bu kitaplardan ne kadar yararlanabildiği de şüphelidir çünkü onun istediği örnek, çoğu kez köşe yazılarında kalmıştır ve bir süre sonra da o örnek cümle unutulur gider. Dolayısıyla söz varlığını geliştirme yolunu tutan insanın bu köşe yazılarını dikkatle taraması gerekmektedir.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Köşe Yazısı
B) Deneme
C) Eleştiri
D) Söyleşi

YAZI TÜRLERİ- TEST 2

4. Yağmura inanmam ben. Minnacık kanatlarına dereleri, tepeleri sığdıran çelimsiz bir kelebeğe inanırım da yağmura inanmam. Ne zaman göğün gergin döşeğinde doğum sancısı çeken bir bulut görsem telaşa kapılır, filika gibi yanımda yüzdürdüğüm evcillığe sığınırım. En iyisi evin yolunu tutmaktır; evde bir koltuktan diğerine geçmek, duvara bakmak, yalandan televizyon seyretmek, çocukların defterlerini kaplamaktır. Hem dünyanın ilk gününden beri can sıkıcı biçimde birbirini tekrar eden yağmurlarda ıslanınca başı göğe ermez insanın, ömrüne ömür eklenmez. Bütün yağmurlar birbirine benzer. Gökyüzünde ne kadar mayalandıklarının bir önemi yoktur, vardır sanırsın ama yoktur. Arsız bir yeknesaklığın tepemizde çın çın ötüşünden başka nedir ki yağmurlar? İpince adımlarla yeryüzünün sırtında hep aynı şeyi ayartırlar. Yaşamın mağara önlerinde sivriltiltiği hayallere, aynı yerinden sarkıntılık ederler.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fıkra
B) Deneme
C) Röportaj
D) Söyleşi

5.

Bir dili, ister yazılı ister sözlü, kök saldı ve yayıldığı topraklardaki kişilerin özellikleri ve nitelikleri geliştirir. Halkının ne tür özelliklere ve niteliklere sahip olduğunu yakından tanıyan; akıllı, sabırlı ve sevgi dolu insanların kendi çağında ortaya koyduğu eserler, yüzlerce yıl, içinde bulunduğu toplumun her zaman övündüğü, beğendiği, örnek aldığı kalıcı eserler olmuştur. Bu tür eserler, aradan kaç yıl geçerse geçsin, hiç eskimezler. Dillerinin sade olmasından dolayı eskiyle yeni arasında kurdukları dil ve kültür köprülerinden genç kuşaklar da rahatça geçerler. Türkçe söz varlığındaki özellikleri, güzellikleri ve incelikleri yakalayarak onları eserlerinde uzun ve yorucu emekler harcayıp işleyenler gerçek sanatkârlardır, sözde "sanatçı" değil!.. Bu sanatkâr, dili oluşturan sözlerdeki şekli, ahengi, rengi, ifade çeşitliliğini hazmetmiş, onların estetik değerlerini bilen, bunları da topluma kolayca aktaran üstün yaradılışlı bir şahsiyettir.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bilgilendirici metin kategorisinde yer almaktadır.
B) Nesnel ifadeler ağırlıklı olarak bulunmaktadır.
C) Düşünceler anlatırken kanatlama yoluna gidilmemiştir.
D) Güncel bir konu üzerinde durulmuştur.

6. Ulusal futbol sohbetlerimizden biri de "gitsin" kampanyasıdır. Guus Hiddink'i beğenmiyoruz. Taktik, teknik açıdan yetersiz buluyoruz. Futbolcu seçimini eleştiriyoruz. Yaptığı oyun içi değişiklikleri yerden yere vuruyoruz. Bunlar genellikle teknik eleştiriler ve bu sınırı aşmadıkça sorun yok. Fakat sorun "eleştiri önceliğini" elinde bulunduranlarda. Bunlara -futboldan anladığını iddia eden ama ayağı bir kez bile topa değmemiş arkadaşlara- ilişkin düşüncelerimi daha sonra yazacağım. Bir de sırf eleştirmek için eleştirenler var. Hiddink'i mental açıdan yetersiz buluyorlarmış. Bize uygun değilmiş. Futbolumuzu bilmediği gibi, futbolcumuzun duygusal gelgitlerine de yabancıymış. Gözü hep dışarıdaymış. Bir an önce buralardan kurtulmanın yollarını arıyormuş. Kötücül bir adammış. Hem bizi (ulusal kimliğimizi), hem futbolumuzu küçümsüyormuş. Böyle şeyler yazanlar da var. "Dünyada 10 teknik adam say" deseler, Hiddink'i mutlaka zikredersiniz. Nasıl bir çalıştırıcı olduğu, hangi kariyerde geldiği, kulüp takımlarında neler yaptığı, futbola kattıkları dünyanın malumu. Bununla birlikte, disiplini ve profesyonelliğiyle de bilinen sayılı teknik direktörlerden biri. Gelgelelim, biz dünkü mağlubiyet sonrasında, Hiddink'i "başımıza gelmiş en kötü şey olarak" görüyoruz.

Bu parçadaki metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneme
B) Eleştiri
C) Fıkra
D) Röportaj

7.

- Düşünceler nesnel ve kanıtlanabilir nitelikte olmalıdır.
- Ortaya çıkan yazı gazete veya dergilerde yayımlanır.
- Metinde açık, sade ve akıcı bir dil kullanılmalıdır.
- Yazıda ele alınacak konu güncel nitelikte olmalıdır.
- Verilen ifadeler bilimsel verilere dayanmalıdır.

Makale ve fıkra türlerinin özellikleri düşünüldüğünde yukarıdaki maddelerden kaç tanesi her iki metin türü için ortak kabul edilir?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

YAZI TÜRLERİ- TEST 2

8. Aşağıdaki metinlerden hangisi bir düşünce yazısından alınmıştır?

- A) Bir toplumda ahlak ve âdetlerin ne şekilde değiştiğini, kelimelerin başkalaşmasında görmeli. “Üstat” kelimesinin son senelerde aldığı anlam bu bakımdan küçük bir incelemeye değer. Eskiden “üstat”, herkesçe onaylanan yetkinliklere verilen büyük bir derecenin ismiydi. Üstat, dahiden bir rütbe aşağıda idi. Üstat Ekrem, edebi derecelendirmede Dahiyi Azam’ın arkasından gelirdi. Üstat, ehliyetin son olgunluk aşamasını ifade ettiğinden yaş, baş, saç ve sakal kavramlarını da içerirdi. İhtiyarın hürriyet gördüğü devirlerde üstat kelimesinin de utanılacak bir manası olamazdı. Son senelerde maddi hayat zevkinin istila edici bir şekil almasıyla “üstat” kelimesinin de yavaş yavaş gözden düştüğü görülür.
- B) Bir zamanlar yaşlı bir adamcağızın bir tek oğlu varmış. Bu oğlan yiğit ve gözükaraymış. Ava çıkmayı da çok severmiş. Günlerden bir gün delikanlı ormana avlanmaya gitmiş. Gitmiş ama yaşlı babasının içine bir ateştir düşmüş. Bütün gün “Ya aslanın biri oğlumu parçalarsa?” diye düşünmüş durmuş. Akşam olmuş; genç yiğit avdan dönmüş. Yaşlı adam kuşkularını oğluna anlatmış. Seni arslan parçalayacak diye çok korkuyorum. Ava çıkmayı istemiyorum, demiş. Yaşlı adam büyük bir ev yaptırıp oğlunu oraya kapamış. Oğlan ne bir daha dışarı çıkabilmiş ne de ava gidebilmiş.
- C) Marmaris’in tarih kokan pek fazla kişinin bilmediği Marmaris Kalesi’ni gezme fırsatı buldum. Bu kaleyi daha önce bir film sahnesinde görmüştüm. Kalede toplam on sekiz adet oda, bir ark ve çeşme bulunmaktadır. Kalenin yedi tane kapalı alanı vardır. Bunlardan iki tanesi arkeoloji salonu ve bir tanesi de etnografya salonu olarak düzenlenmiştir. Bu arada kalan bölümler ise sanat galerisi ve depo olarak kullanılmaktadır.
- D) Galatasaray’da bir lokantada otuyordum. Sait Faik’in dalgın adımlarla lokantaya girdiğini gördüm ve ona seslendim. Masaya geldi biraz sohbet ettik ve derdini anlatmaya başladı:
-İşsizim Peyami’ciğim. Hiç sorma canım müthiş sıkılıyor...
İşsizliğin ne demek olduğunu iyi biliyordum. Şefkatle elini tuttum ve üzüntüyle onu yatıştırmaya çalıştım. Sait Faik’in bakışlarındaki mahzun ifade birden kayboldu çünkü asıl endişesi yokluk veya sefalet değildi, sadece vaktini boşa harcamak onu üzüyordu...

YAZI TÜRLERİ- TEST 3

1. Dünya Ekonomik Forumu geçtiğimiz günlerde bir rapor yayımladı. Bu rapora göre artık güneş ve rüzgâr enerjisi elde etmek, fosil yakıtlardan enerji elde etmek kadar ekonomik. Yenilenebilir enerjinin eskisine göre çok daha ekonomik bir enerji kaynağı hâline gelmesinde, son beş yılda bu alana yapılan yatırımların etkili olduğu düşünülüyor. Teknolojik gelişmeler sonucunda güneş panellerinin donanım ve kurulum maliyetleriyle rüzgâr türbinlerinin üretim ve kurulum maliyetleri de düştü. Bu gelişmeler yenilenebilir enerjinin önemli bir dönüm noktasına ulaştığını gösteriyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomik hâle gelmesi ileride küresel ısınmanın önüne geçebilmek için önemli.

Verilen metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haber Yazısı B) Sohbet
C) Deneme D) Eleştiri

2. Ve işte piramitler! Otobüsümüz Gize yönüne dönünce Keops, Kefren ve Mikerinos piramitleri, olanca görkemleriyle karşımıza çıkıyor. Bu piramitler tek tek taşlarla örülmüş. MÖ 2464- 2575 yılları arasında yapılmış. En büyük piramit Keops. Bunun taban kenarı 230 metre. Yüksekliği 146 metre. Bugün dış sıvaları döküldüğünden boyu dokuz metre kısa durumda. Bu dünya haritası piramit yapılırken her biri ortalama 2750 kilogram ağırlığında iki milyon üç yüz bin adet granit taşı kullanılmış. Merdiven gibi basamak basamak yükselen piramidin içine girmek dışına tırmanmaktan daha zor. Firavun mezarı, piramidin merkezine yakın bir yerde. Mezar ortamına ulaşmak için çok dar bir koridordan iki büklüm sürünerek yukarıya tırmanmak gerekiyor. İlk gelişimimde olduğu gibi bu kez yine herkesle birlikte koridora girip tırmanışa geçtim. Ama yarı yola bile varamadan içim daraldı. Boğulur gibi oldum. Canımı dışarıya zor attım. (...)

Yukarıdaki parça hangi yazı türüne ait olabilir?

- A) Anı B) Gezi Yazısı
C) Günlük D) Biyografi

3. Öneş, 1935 yılında Giresun'da doğdu. Önce Erzurum Lisesinde öğrenim gördü sonra Giresun Lisesinde ortaöğrenimini tamamladı (1960). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünü bitirdi (1972). Memurluk, kitapçılık, reklam şirketlerinde metin yazarlığı ve Milliyet Sanat dergisinde düzeltmenlik yaptı. Edebiyat serüveni şiir yazarlıkla başladı. İlk şiirleri memleketi Giresun'da İleri gazetesinde yayımlandı. Varlık ve Yelken dergilerindeki şiirleriyle adını duyurdu. Yeni Dergi'nin açtığı eleştiri yarışmasında Mehmet H. Doğan'la birincilik ödülünü paylaşınca (1966) şiir eleştirisi yapmayı temel uğraşı edindi. 1960 sonrası Türk şiiriyle ilgili eleştiri, değerlendirmeleri ile şiirleri Varlık, Soyut, Yeni Dergi, Papirüs, Alan 67, Felsefe ve Milliyet Sanat dergileriyle Yeni Ortam gazetesinde yayımlandı...

Yukarıda bir bölümü verilen metnin türünün özellikleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kişinin yaşamı kronolojik sıra ile anlatılır.
B) Belge ve tanıklardan yararlanılabılır.
C) Kişi yaşamını tüm yönleri ile aktarır.
D) Açık ve sade bir dil kullanılır.

4. Canım Oğlum,

03.03.2000

Yıllar önce senin de yazları severek gittiğin kasabada yaşıyorduk. Babamın küçük bir tatlıcı dükkânı vardı. Annem, evde bütün gün temizlik yapardı. Her ay başı babam, elinde bazen iki bazen tek bilezikle gelir; annemin bileğine takardı. Annemin içten içe gönendiğini, sevindiğini görürdüm. O akşamlar her akşamdan daha güzel geçerdi bana göre. Babam da annem de neşeli olurlardı. Babam eğlenceli bir adamdı. Her durumun gülünç bir yanını bulur çıkarır, bizi kakkahalara boğardı...

Yukarıdaki metnin türü hangisidir?

- A) Mektup B) Anı
C) Günlük D) Hikâye

YAZI TÜRLERİ- TEST 3

5. İzmir'in Buca'sında, ortaokulda parasız yatılı okuyordum. Yaşım on üçtü. Buca'da hava daha serin, daha tatlı, daha yumuşaktır. Şubatta her yere bahar gelmiş gibi olur. Çimenler yeşerir, menekşeler açar. Hele yağmur yağdıktan sonra ortalık öyle değişir ki... Cumartesi pazar günleri, İzmir'de hiç tanıdığım olmadığı için okulda kalırdım. Derslerimi hazırlar, ödevlerimi yapardım. Arkadaşlarla okulun bahçesinde top oynardık. Sonra okuldan çıkar, Buca'da gezerdik. Bu günler hayatımın en güzel günleriydi.

Yukarıdaki parça hangi yazı türüne ait olabilir?

- A) Anı
B) Gezi yazısı
C) Günlük
D) Otobiyografi

7. 17 Kasım Cumartesi günü saat 03.28 sularında, Bursa'nın Osmangazi ilçesinde 3.0 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Kandilli Rasathanesine göre deprem yerin 5.3 km altında meydana geldi. Deprem gece yarısı olmasından dolayı bazı vatandaşlar tarafından hissedilmesine de, depremi hisseden vatandaşlar soluğu sokakta aldılar. Şehrin diğer yerlerinde de hissedilen deprem kısa süreli paniğe de neden oldu. Depremde herhangi bir can kaybı ve hasar meydana gelmedi.

Yukarıdaki metin hangi yazı türüne ait olabilir?

- A) Rapor
B) Fıkra
C) Haber yazısı
D) Anı

8. Aşağıdakilerden hangisinde dilekçenin özellikleriyle ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir ?

- A) Hangi makama yazılıyorsa o makamın ismi başlıkta yazılmalıdır.
B) Dilekçe sahibinin adı soyadı sol alta adres ise sağ alta yazılmalıdır.
C) Dil sade, anlaşılır ve resmi olmalıdır.
D) Mavi veya siyah renkli kalem kullanılmalıdır.

6. İnsanlar, evreni keşfetme hayallerini hayata geçirmeye başladıklarından beri, Dünya'nın dışında da izler bırakıyor. Ruslar tarafından 1957 yılında fırlatılan ve dünyanın ilk yapay uydusu olan Sputnik 1'den sonra uzaya yaklaşık 6000 uydu gönderildi. Ancak bu uyduların sadece 1000'e yakını şu an hizmet vermeye devam ediyor. Bu, uzayda bol miktarda çöpümüz olduğu anlamına geliyor. (...) Dünya'nın etrafında hareket eden parçacıkların büyük kısmı insan kaynaklı atıklar sonucu ortaya çıkıyor. Bu nedenle yörünge kalıntıları olarak da isimlendiriliyorlar. Yörünge kalıntılarının büyük kısmı t ekrar Dünya'ya düşmesine rağmen bir kısmı Dünya'nın etrafında hareket ediyor.

Yukarıdaki parça hangi yazı türüne ait olabilir?

- A) Eleştiri
B) Deneme
C) Sohbet
D) Makale

9. Türk illerinde Türk oku ötmeyen, Türk kolu yetmeyen, Türk'e boyun eğmeyen bir yer yoktu. Bu durum yabancı kavimleri kışkırtıyordu. Yabancı kavimler birleştiler, Türklerin üzerine yürüdüler. Bunun üzerine Türkler çadırlarını, sürülerini bir araya topladılar; çevresine hendek kazıp beklediler. Düşman gelince vuruşma da başladı. On gün savaştılar. Sonuçta Türkler üstün geldi. Bu yenilgileri üzerine düşman kavimlerin hanları, beyleri av yerinde toplanıp konuştular. Dediler ki: "Türlere hile yapmazsak halimiz yaman olur."

Yukarıdaki metin aşağıdaki yazı türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Masal
B) Destan
C) Anı
D) Roman

YAZI TÜRLERİ- TEST 4

1. ...Ey Türk ordusunun iklimden iklime, diyardan diyara koşan, gazadan gazaya geçen ordusu ! Sen eski Roma lejyonlarının başında, meçhulden meçhule giden kadim kahramanlar gibisin. Her gün yeni bir yangını genç, kızıl, coşkun kanlarını boşaltarak söndüren sensin. İstiklâl cihadımızın bu ilk bayramını senin tekrar dönüşünü selamlamak için yapıyoruz. Ana topraklara sızan cömert, civanmert kanın ufukumuzda bir necat şafağı oldu. Birinci İnönü'den beri, o şafak felâketli alınlarımız karşısında parlayıp duruyor. Bunun için, o büyük günün yıldönümünde, herkesten evvel elimizi sana uzatıyor, bize hayat ve istiklâl bahşeden aziz, mübarek ellerini minnetle sıkarak herkesten önce seni tebrik ediyoruz.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

- A) Tiyatro B) Söylev C) Efsane D) Otobiyografi

2. Epik şiirler; yiğitlik, kahramanlık, savaş temalarının işlendiği okuyucuyu coşkulu bir anlatımın içine çeken şiirlerdir.

Buna aşağıdakilerden hangisi epik şiir olarak değerlendirilir?

- A) Derinden derine ırmaklar ağılar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi,
Ey suyun sesinden anlıyan bağlar,
Ne söyler su dağa çoban çeşmesi.
- B) Gümüş bir dumanla kapandı her yer
Yer ve gök bu akşam yayla dumanı
Sürüler, çeşmeler, sarı çiçekler
Beyaz kar, yeşil çam, yayla dumanı.
- C) Zil, şal ve gül. Bu bahcede raksın bütün hızı...
Şevk akşamında Endülüs üç defa kırmızı.
Her rengi istemez, gözümüz şimdi aldadır.
İspanya dalga dalga bu akşam bu şaldadır..
- D) Hakkımızda devlet etmiş fermanı,
Ferman padişahın,dağlar bizimidir.
Öter tüfek davlumbazlar vurulur.
Nice koçyiğitler yere serilir,
Ölen ölür, kalan sağlar bizimidir.

3. Hawaii Doğal Enerji Üniversitesi'nden araştırmacılar, yiyecek artıklarını plastiğe dönüştüren biyolojik bir reaktör geliştirdiler. Ürettikleri yeni plastik, çevreye zarar vermeden toprakta çözünebiliyor. Araştırmacılar, özellikle gelişmiş ülkelerde, her yıl büyük miktarlarda yiyeceğin tüketilmeden çöpe gittiğini belirtiyorlar. Örneğin, yalnızca ABD'de bu miktarın yılda 22 milyon tondan fazla olduğu bulunmuş. Aslında, atıkları değerlendirerek doğada çözünebilir plastik maddeler yapma düşüncesi yeni değil. Örneğin, yaklaşık on yıl önce İngiltere'deki bir şirket, doğada çözünebilir plastik üretmeye başlamıştı. Ancak, saf şeker ve bazı asitler kullanılarak üretilen bu plastiğin, normal plastiklerden on kat daha pahalı olduğunu da belirtelim.

Yukarıdaki metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haber Metni B) Deneme
C) Eleştiri D) Sohbet

4. Sanırım sosyal medyayı en çok kullanan ülkelerin başında geliyoruz. Kitap okuma konusunda en gerilerde takip eden ülkemizin, sosyal medyayı bunca etkin kullanması çok manidar. Herkeste bir sosyal medya çılgınlığı türemiş ve insanlar sosyal medya olmadan yaşayamaz hale gelmiş. Bazı kavramların sosyal medya yüzünden içi tamamen boşalmış. Benim en çok dikkatimi çeken sosyal medya kavramlarından bir tanesi "Paylaş" kavramıdır. Bu kavramın içi ne kadar da boşaltılmış değil mi? Paylaşmak; sahip olduğunu başkalarına da vermektir, cömertliktir, yoksulun halinden anlamaktır. Oysa sosyal medyada kullanılan paylaş ifadesi bu tanımlardan tamamen uzak. İnsanlar, yemeklerini yoksullarla paylaşmak yerine sosyal medyada paylaşıyor. Yoksulu iyice yoksul ve düşkün hale getiriyor.

Yukarıdaki parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar bir konu ile ilgili olumsuz düşüncelerini anlatmıştır.
B) Yazar düşüncelerini kanıtlama amacı gütmekten dile getirmiştir.
C) Yazar düşüncelerini çeşitli veri ve belgelerle kanıtlayarak dile getirmiştir.
D) Yazar düşüncelerini karşında biri varmış da onunla konuşuyormuş havasında dile getirmiştir.

YAZI TÜRLERİ- TEST 4

5. Serveti hor görenlere sakın inanmayın. Hor görürler, çünkü artık ele geçireceklerini ummazlar. Ele geçirince de böyleleri, zenginlerin en kötüsü olurlar. Meteliği arayacak kadar cimri olmayın, servetin kanatları vardır, bazen kendiliğinden uçar gider... Bazen da, belki daha fazlasını getirir ümidiyle sizin uçmanız gerekir.

Bu metinle ilgili olarak;

I. İçten samimi bir anlatım vardır.

II. Yazar kişisel düşüncelerini dile getirmiştir.

III. Bilgi vermek amacıyla kaleme alınmıştır.

IV. Bir konu üzerinde okuyucuyu düşünmeye sevk etmiştir.

yargılarından hangisi yanlıştır?

A) I B) II C) III D) IV

6. "İlk insan, nereden geldiğini düşünmüş ve bu konuda gün geçtikçe kafasını yormaya başlamış. Nasıl doğdum, nasıl dünyaya geldim diye hep düşünür gezermiş. Artık bir gün kendi kendine şöyle söylenmeye başlamış: "Eğer gökten düşseydim, o zaman kar ve buzla örtülü ve buzdan bir adam olurum. Güney, kuzey, doğu veya batı yönlerinden birinden gelseydim, o zaman bende ağaç ve çayırın izleri olur ve bunlar da rüzgârla uçuşurdu. Yok, yerin en derinliklerinden gelseydim, elbette ki o zaman çamur ve toz içinde kalırdım!" İlk insan işte böyle düşünme kalakalmış. En sonunda şu karara varmış: Beni doğursa doğursa yine Büyük Ana Kübey Hatun doğurmuş olmalıdır. Çünkü onun içinde bulunduğu ağacın göğsünden sütler akar. Bu sebeple ilk insan Hayat Ağacı'nın karşısına gitmiş ve şöyle demiş : "Beni doğuran ana sen olmalısın! Beni yaratıp meydana getiren anne sen olmalısın!" Ağaç ilk insana, ilk insan da ağaca bakmış ve sonunda adam, bu ağacın kendi annesi olduğunu anlamış ve şöyle demiş : "Ben yetim bir çocuk iken sen beni büyüttün! Ben küçük bir çocuk iken sen beni adam ettin!"

Yukarıdaki metin hangi yazı türüne ait olabilir?

A)Efsane B) Fabl
C)Hikaye D) Masal

7. Türk çocukları ve gençleri için okunması gerekli olan kitapların bir listesini çıkarmak üzere son aylarda MEB'in, ilgililer arasında bir ön soruşturma yahut araştırma yaptırdığını duyduk. Mahiyetini tam bilmemekle beraber böyle bir listenin ilk ve ortaöğretim öğrencileri dikkate alınarak hazırlatıldığını tahmin ediyorum. Güzel ve yerinde bir teşebbüs. Bunun daha da genişletilerek yükseköğretim yapmakta olan gençleri de içine alması gerekir. Hatta eğitim çağı dışında genel olarak Türk aydınının okuması gerekli eserlerin de bir listesi üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

Bu parça aşağıdaki metin türlerinden hangisinden alınmış olabilir?

A)Fıkra B) Sohbet C)Deneme D)Günlük

8. İkinciye doğru Mustafa'yla yola düşüp Göreme'ye geldik. Göreme'de peri bacaları ormanına düştük. Göreme, büyücek bir koyakta... Buradan, bu oturduğumuz yerden bakınca bacalar ormanı hiç sonu yokmuş gibi görünüyor. Ormanda türlü şekiller... Kendini bir heykel ormanında sanırsın. Öylesine biçimler... Yürüyen, duran, hemen kalkıp koşacakmış gibi tetikte duran, uçmaya hazırlanan, at, insan, kuş, fil, türlü başlar... Saymakla bitmez... Bir büyü içinde kalıyor insan... Seyrederken bütün bunları, dünyayı unutuyorsun.

Bu parçanın alındığı metnin türü aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) Gezi Yazısı B)Söyleşi
C) Anı D) Deneme

CEVAPLAR

	TEST-1	TEST-2	TEST-3	TEST-4
1-	C	D	A	B
2-	B	D	B	D
3-	C	C	C	A
4-	C	B	A	C
5-	D	C	A	C
6-	A	C	D	A
7-	B	B	C	A
8-	C	A	B	A
9-			B	